

PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE

CFA Jacint Verdaguer

Centre Penitenciari d'Homes, Barcelona

Aquest document va ser aprovat pel claustre de professors de l'Escola d'Adults Jacint Verdaguer reunit en sessió extraordinària el dia 20 de desembre de 2000, tal com consta en el llibre d'actes.

En la seva elaboració van participar:

Felipe García Garcés, Julia González Vegas, José Valcarce Basante, Leonor Mata Fernández, Dolors Torner Vives, Esther Martínez Pérez, Ana B. Barrionuevo Peco, Antoni Cutillas Coral, Pedro Albino Hernández, Montserrat Puente Otero, Montserrat Remon Figuls, Martine Cruz Esteve, Belén Celaya Villanueva, Montserrat Balcells Serra i Xavier Aranda Nicolás.

Aquest projecte neix, al principi del curs 99-00, de la necessitat que teníem com a mestres de definir el Projecte Curricular de Centre de l'escola i, prèviament a aquest, la base de la seva filosofia educativa.

L'evolució i la dinàmica d'aquest projecte ens va portar, finalment, a desenvolupar en primer lloc el Projecte Educatiu de Centre.

El treball va començar amb la proposta elaborada per la comissió constituïda a tal efecte, entre juny i setembre de 2000. L'elaboració pròpiament dita va abastar des de setembre fins el desembre de 2000. A partir del document proposat per la comissió es va discutir en grups de treball, elaborant esmenes que van donar com a resultat un nou document consensuat, finalment discutit i aprovat en claustre.

* Primera revisió. Curs 2003-2004

* Segona revisió. Curs 2006-2007

* Tercera revisió. Curs 2011-2012

ÍNDEX

- 1. El nostre Centre.**
 - 1.1. Marc Normatiu**
 - 1.2. Context del CFA**
 - 1.3. Una mirada històrica**

- 2. Què Pretenem.**
 - 2.1. Intencionalitat educativa**
 - 2.2. Objectius**

- 3. Com ens organitzem.**
 - 3.1. Plantejaments educatius**
 - 3.2. Estructura organitzativa**
 - 3.3. Criteris generals d'avaluació**
 - 3.4. Col·laboració amb altres sectors de la comunitat educativa i entitats externes**
 - 3.5. Formació de l'equip docent**

1. EL NOSTRE CENTRE

1.1. MARC NORMATIU

- La Constitució: article 27 i 25.1.
- L' Estatut de Catalunya 2006.
- La Llei Orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària.
- Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.
- Llei 3/1991, de 18 de març, de Formació d'Adults.
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.
- Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació.
- Decret 213/2002, d'1 d'agost, d'ordenació curricular de la formació bàsica de les persones adultes.
- Decret 325/2006, de 22 d'agost, de creació de centres de formació de persones adultes ubicats en centres penitenciaris.
- Decret 329/2006, de 5 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal a Catalunya.
- Decret 130/2009, de 25 d'agost, de modificació del Decret 325/2006, de 22 d'agost, de creació de centres de formació de persones adultes ubicats en centres penitenciaris.

Article 2: “Els centres de formació de persones adultes ubicats en centres penitenciaris són de titularitat de la Generalitat de Catalunya. S'adscriuen al Departament d'Educació, sens perjudici de les competències sobre els espais i el seu manteniment, que corresponen al Departament de Justícia.”

- Decret 161/2009, de 27 d'octubre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria per a les persones adultes.
- Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius.
- Decret 155/2010, de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent.
- Resolució de 14 de maig de 2007, per la qual s'estableixen els objectius i continguts dels ensenyaments inicials i bàsics i de les competències per a la societat de la informació d'aplicació a la xarxa de centres i aules de formació de persones adultes.
- Resolució EDU/196/2009, de 13 de gener, per la qual s'actualitza la classificació d'especial dificultat atribuïda a determinats llocs de treball docents del cos de mestres en els centres públics de Catalunya.

- Resolució EDU/3021/2010, de 16 de setembre, per la qual s'aprova la relació de centres educatius sostinguts amb fons públics seleccionats com a centres formadors d'estudiants en pràctiques dels graus de mestre d'educació infantil i d'educació primària, i del màster de professorat d'educació secundària i batxillerat, corresponents a la convocatòria de l'any 2010.
- Acord de col·laboració entre el Departament d'Educació i el Departament de Justícia relatiu als centres de formació de persones adultes ubicats en els centres penitenciaris de Catalunya (Barcelona, 16 de desembre de 2010).
- Resolucions per les quals s'estableixen les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres i aules de formació d'adults.

1.2. CONTEXT DEL CFA

El Centre de Formació d'Adults (CFA) Jacint Verdaguer amb codi 08064611, està ubicat al Centre Penitenciari (CP) Homes de Barcelona, carrer Entença 155.

En aquest centre penitenciari hi trobem homes adults majors de 21 anys, majoritàriament en situació penal preventiva.

El sistema de vida interior del CP està regulat per la legislació penitenciària i la normativa del propi centre que ubica els interns en galeries a través d'un programa de classificació interior que influeix en el funcionament del nostre CFA. En el CP s'ofereixen activitats formatives en diferents àmbits: escolar, laboral, de lleure i de programes específics de tractament .

El nostre CFA fa ús dels diferents recursos que ofereix el CP com: biblioteca, àrea de comunicació, cuina i bugaderia, pati d'esports, àrea d'arts plàstiques, tallers productius, obres i manteniment... A més a més, l'escola disposa d'un espai propi amb 9 aules, i a l'edifici de tallers, l'aula d'autoformació.

Pel que fa a l'alumnat, un dels factors que caracteritza i condiona el nostre CFA és l'alta mobilitat (llibertats, conduccions a altres centres penitenciaris....) dels alumnes, donada la situació preventiva dels mateixos.

Un altre dels factors característics és l'alt grau de diversitat ètnica, cultural, religiosa, lingüística i de procedència dels nostres alumnes. La seva llengua d'origen és la que utilitzen en els seus cercles socials, mentre que el castellà és la llengua predominant en el seu procés de socialització amb l'entorn. El coneixement de la llengua catalana és minoritari, tot i que l'ús i la demanda segueix augmentant paulatinament.

La major part de la població estrangera es concentra en els Ensenyaments Inicials i Bàsics (EiB), així com en els tres nivells de la Formació Instrumental (FI), mentre que

en els nivells de Graduat en Educació Secundària (GES) predomina l'alumnat nacional.

L'entorn social de procedència dels alumnes és divers, malgrat que una gran part provenen d'un entorn socioeconòmic baix amb una escala de valors marginals o delinqüencials que condiciona el risc d'exclusió social. Tot i així, en els últims temps s'aprecia l'aparició de nous perfils delictius.

La motivació vers les activitats formatives acostuma a ser alta, però hi ha una sèrie de circumstàncies que poden interferir en la continuïtat del seu procés d'aprenentatge: baixa autoestima, manca d'estabilitat emocional, experiències negatives en la seva escolarització anterior, deteriorament físic i psíquic a causa de les drogodependències, etc.

1.3. UNA MIRADA HISTÒRICA

Malgrat que existeix la figura del mestre des dels inicis del CP l'any 1904, considerem que l'escola assoleix l'entitat actual l'any 1984 quan la Generalitat assumeix les competències en matèria penitenciària.

Algunes de les dates més representatives de la història del nostre CFA són:

- 1905: instal·lació de l'escola, on assistien els penats menors de 45 anys que no tenien estudis; rebien ensenyaments elementals i coneixements de moral, higiene, francès i música a nivell superior.
- 1908: construcció d'un tercer cos, situat més enllà del cos radial, destinat a reclusos jutjats; en el qual es trobava l'escola al primer pis.
- 1913: assisteixen uns 250 presos. Hi havia un mestre funcionari i un vigilant. Un contractat per la Junta feia classes de música i un funcionari en feia de moral, higiene, gramàtica i aritmètica.
- 1984: la Generalitat assumeix les competències en matèria penitenciària. Dos mestres al CPHB.
- 1985: s'incrementa un mestre més, en total 3 mestres.
- 1986: increment de la plantilla a 6 mestres.
- 1987: s'atorga a l'escola la categoria d'Aula de Formació Permanent d'Adults amb el nom de: "Jacint Verdaguer".
- 1991: s'amplia la plantilla fins a 15 mestres: 14 mestres i 1 director docent.
- 1992: s'incorporen dos mestres de català.
- 1999: es produeix l'estabilitat de la plantilla com a conseqüència d'una oposició generalitzada al cos de mestres i la posterior integració a l'esmentat cos. La

població escolaritzada ha augmentat per sobre de 500 alumnes, degut a que la població penitenciària ha crescut considerablement.

- 2004: al setembre d'aquest any s'incorporen 3 professors més per tal d'impartir tots els nivells de secundària (un de cada àmbit).
- 2006: al finalitzar el curs 2005-2006 causen baixa de l'escola les dues mestres de català contractades mitjançant el conveni amb política lingüística.
- 2006: amb el decret 325/2006 la nostra escola adquireix la categoria de centre de formació de persones adultes i adopta l'estructura organitzativa (equip directiu i coordinadors) i educativa (EiB, FB, Competències per a la societat de la informació) pròpies dels CFAs.
- 2009: els CFAs dels centres penitenciaris passen a ser competència del Departament d'Educació.
- 2010: primer procés selectiu de Director Docent i creació del Consell Escolar.

2. QUÈ PRETENEM

2.1. INTENCIONALITAT EDUCATIVA

La finalitat del nostre CFA és dotar d'eines i coneixements als alumnes per tal de contribuir en el seu desenvolupament personal i facilitar, d'aquesta manera, els processos de reinserció social.

Des de l'escola es fomenta que els alumnes assoleixin les competències bàsiques que els permetin enfrontar-se als reptes de la societat actual: l'accés al món laboral, l'ús de noves tecnologies, el coneixement de les principals llengües de comunicació, l'autonomia i iniciativa personal, l'aprendre a aprendre, i en general, totes aquelles destreses pròpies de qualsevol procés d'aprenentatge. Tot això en el marc del respecte a la diversitat cultural, religiosa, personal i la cooperació, per tal de fomentar la participació social com a expressió dels valors democràtics.

2.2. OBJECTIUS

- 1.Desenvolupar una línia curricular i metodològica que contempli el foment dels valors democràtics, els principis de treball en grup i cooperació i el respecte a les diferències.
- 2.Desenvolupar l'acció tutorial per tal d'atendre les necessitats educatives i motivacionals dels alumnes.
- 3.Potenciar a nivell curricular les competències necessàries per accedir al món laboral.
- 4.Fomentar l'ús de les TIC i les TAC.
- 5.Potenciar actituds positives vers la diversitat lingüística i cultural.
- 6.Fomentar actituds de sensibilització vers la preservació i respecte del medi ambient.
- 7.Promoure l'autonomia i iniciativa personal i la capacitat d'aprendre a aprendre.
- 8.Potenciar la renovació de materials i recursos didàctics.
- 9.Utilitzar el català com a llengua vehicular, d'aprenentatge i d'ús administratiu atenent al desenvolupament del Projecte Lingüístic.
- 10.Aplicar les adaptacions necessàries a nivell organitzatiu i curricular per adaptar-se a l'alta mobilitat de l'alumnat i a les seves individualitats.
- 11.Afavorir la dinàmica de treball en equip dels mestres mitjançant els diferents mecanismes de coordinació i les comissions específiques.
- 12.Avaluar, de manera periòdica, la dinàmica general de l'escola i la pràctica educativa per tal de millorar la nostra tasca docent.

13. Afavorir l'intercanvi d'experiències educatives entre els diferents docents del Centre.
14. Divulgar la tasca educativa de l'escola entre els diferents col·lectius que formen la comunitat penitenciària i mantenir la dinàmica de col·laboració establerta.
15. Establir i mantenir relacions de coordinació i col·laboració amb altres AFAs, CFAs i entitats de l'exterior.
16. Potenciar la formació permanent del professorat com a mitjà per a millorar l'acció educativa i l'enriquiment personal.

3. COM ENS ORGANITZEM

3.1. PLANTEJAMENTS EDUCATIUS

En el nostre CFA el procés d'ensenyament i aprenentatge se centra en l'alumne, en les seves necessitats, les seves capacitats i potencialitats i en les seves formes de fer i d'aprendre. Tractem d'oferir-li una formació integral, orientada a la vida i funcional, partint de continguts i procediments útils per a l'aprenentatge, normes i hàbits per a la socialització i actituds i valors positius tant en relació als altres, com en relació amb ell mateix. Un tret fonamental en el procés d'ensenyament-aprenentatge és l'estudi de les diverses àrees a partir de la realitat més propera i la relació dels continguts amb el món del treball i de la vida activa.

Com a escola inclusiva el plantejament del Centre és el d'un model integrador que garanteix a tots els alumnes les mateixes oportunitats de formació, respectant la diversitat personal, física, ideològica o cultural.

Tot això es concreta en les següents premisses:

- Aprenentatge centrat en l'alumne afavorint la seva implicació, responsabilitat i participació activa en el procés d'ensenyament-aprenentatge.
- Aprenentatge funcional i significatiu partint dels coneixements previs, de la realitat dels alumnes, dels seus interessos, les seves necessitats i les seves motivacions.
- Treball cooperatiu atenent a les diferències individuals.
- Foment d'estratègies per l'autoaprenentatge i per l'autoavaluació.
- Desenvolupament d'estratègies orientades a fomentar la curiositat, a ensenyar a pensar i formar així persones crítiques.
- Utilització de mètodes multidisciplinaris, globalitzadors i de projectes.
- Flexibilitat en la distribució i organització de continguts.
- Utilització didàctica de l'entorn, establint relacions de col·laboració amb la resta d'àrees del centre o recursos de l'exterior.
- Utilització de les TICs i les TACs com a recurs didàctic i com a contingut bàsic per desenvolupar-se en el món actual.
- Foment de la motivació per l'aprenentatge, a partir de la presa de consciència dels propis progressos.
- Respecte als diferents ritmes d'aprenentatge.
- El mestre com a facilitador, guia i acompanyant de l'alumne en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

- Diversitat d'activitats per tal de proporcionar a tots els alumnes experiències d'èxit i augmentar així la seva autoestima i seguretat.
- Presència d'activitats de caràcter lúdic per tal de despertar l'interès i fer més atractiu l'aprenentatge.
- Introducció dels continguts de manera gradual i cíclica per tal de facilitar la integració dels alumnes que s'incorporen al llarg del curs.
- Foment d'un clima de treball a l'aula que afavoreixi una interacció positiva entre els membres del grup.

3.2. ESTRUCTURA ORGANITZATIVA.

El nostre CFA per tal d'adaptar-se a la disposició horària dels alumnes, s'organitza en 2 torns horaris (matí/tarda), intentant prioritzar el torn de matí sempre que la disponibilitat d'espais ho permeti. Això comporta ofertar en cada torn el màxim de nivells educatius possibles per tal de facilitar l'accés dels alumnes a l'escola.

L'oferta formativa general que l'escola tendeix a assumir és la següent:

BLOCS, ENSENYAMENTS I ACTIVITATS		
Ensenyaments inicials i bàsics	Iniciació a la llengua catalana	Nivell inicial
		Nivell bàsic
		Nivell llinar
	Iniciació a la llengua castellana	Nivell inicial
		Nivell bàsic
Nivell bàsic av.		
Iniciació a la llengua estrangera	Anglès inicial	
Iniciació a la informàtica	COMPETIC. Inicial	
Formació bàsica	Cicle de formació instrumental	Nivell I
		Nivell II
		Nivell III
	Cicle d'educació secundària	Nivell I
		Nivell II
Preparació per a proves d'accés	Universitat per a majors 25 anys	Preaccés
Competències per a la societat de la informació	Informàtica	COMPETIC 1 COMPETIC 2
	Llengua estrangera	Anglès funcional
Estudis a distància	UNED	Accés
		Carreres
Altres Programes	Ingressos	
	DERT	

Aquesta oferta s'imparteix d'acord a tres models d'intervenció:

- Presencial.
- Autoformació.
- A distància.

Anualment, el nombre de grups que s'oferten i la prioritat en els mateixos respon als següents condicionants bàsics:

- La normativa vigent.
- El projecte Lingüístic.
- Les característiques del nostre alumnat.
- Els plantejaments educatius.
- Les memòries anuals.

Atenent aquests condicionants es prioritzen els ensenyaments inicials de llengua catalana i castellana per tal d'assegurar les competències lingüístiques necessàries per cursar la Formació Bàsica (F.B.); dins d'aquesta es prioritzen el 1er i 2on nivell de la Formació Instrumental (F.I).

Per abordar les necessitats organitzatives i educatives que requereix el bon funcionament del nostre CFA, es contemplan:

➤ Reunions de l'equip docent per a:

- Coordinació pedagògica.
- Coordinació ensenyaments i/o nivells.
- Adaptacions del currículum a les necessitats i característiques de l'alumnat.
- Claustre i Consell escolar.
- Comissions de treball específiques per a l'elaboració, revisió i avaluació de projectes, activitats docents i complementàries i per a qualsevol altra necessitat manifestada pel Claustre.

Les funcions d'aquestes comissions són:

- a) Proposar un pla d'actuació.
 - b) Elaborar documents bàsics de referència seguint les directrius del claustre.
 - c) Coordinar el desenvolupament del pla d'acció.
 - d) Elaborar el document definitiu i presentar-lo al claustre per a la seva aprovació.
 - e) Preveure el material i els recursos necessaris pel desenvolupament de les activitats.
 - f) Coordinar la participació dels diferents nivells i grups escolars.
 - g) Coordinar-se amb la resta dels departaments del CP.
 - h) Gestionar recursos externs a l'escola.
- Donada la singularitat del nostre CFA, també participem en aquelles reunions específiques del CP on la presència de l'equip docent és prescriptiva segons el

Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal a Catalunya, és a dir, als equips multidisciplinaris i a la Junta de Tractament.

➤ Voluntaris de suport escolar.

Col·laboren en el desenvolupament dels programes educatius d'acord amb les necessitats i l'organització general de l'escola.

Aquests voluntaris intervenen en 2 àmbits diferenciats:

- Voluntaris lingüístics: reforç de les competències lingüístiques orals en diferents ensenyaments.

La gestió d'aquests voluntaris està a càrrec del coordinador/a de Llengua, interculturalitat i cohesió social (LIC) amb el suport i assessorament dels mestres dels nivells on intervenen.

- Voluntaris de suport als estudis a distància: intervenen en els ensenyaments de preaccés i UNED.

La gestió d'aquests voluntaris està a càrrec del coordinador/a de Preparació per a proves d'accés.

3.3. CRITERIS GENERALS D'AVALUACIÓ

L'avaluació té una funció reguladora de tot el procés d'ensenyament i aprenentatge, ja que ha de permetre decidir i adaptar les estratègies pedagògiques a les característiques de l'alumnat i constatar el seu progrés a mesura que avança en els seus aprenentatges: d'una banda serveix per comprovar el grau d'assoliment dels objectius dels aprenentatges de l'alumnat i, de l'altra, per corregir la pràctica docent i aconseguir així millorar els resultats.

Dins de cada ensenyament, el procés d'avaluació pren com a referent les competències bàsiques. Aquestes són l'element d'enllaç entre els objectius educatius, els continguts i els criteris d'avaluació, Ens ajuden a definir els objectius que es persegueixen, a seleccionar els continguts i les metodologies didàctiques i a concretar els graus d'assoliment dels objectius proposats.

L'avaluació té també una dimensió orientativa que es concreta en la intervenció dels tutors, tal i com es reflecteix en el Pla d'acció tutorial (PAT).

En funció del què, el quan i el com avaluem, el nostre CFA parteix d'una pluralitat avaluativa; tot i així, es prioritza l'avaluació inicial, l'avaluació contínua, l'autoavaluació i l'avaluació global.

La particularitat del nostre CFA, ubicat en un CP de preventius, resideix en la necessitat de detectar el nivell formatiu, mitjançant una prova/entrevista, dels interns

que ingressen. Aquest nivell orienta el seu itinerari formatiu tant a la nostra escola, com posteriorment, en altres escoles dels CPs on sigui destinat.

Quan l'alumne accedeix a l'escola, cada ensenyament realitza una *avaluació inicial* més concreta, per tal d'identificar les necessitats educatives més específiques de cada alumne i, així, confirmar o modificar el nivell formatiu assignat prèviament. En el cas del GES, aquesta prova d'avaluació inicial permet si s'escau, acreditar el 1er nivell de GES o algun dels seus àmbits.

Al llarg de tot el procés d'ensenyament-aprenentatge, l'*avaluació contínua* permet detectar els progressos de l'alumne i realitzar les adaptacions necessàries a fi que pugui continuar amb èxit la seva formació.

L'*autoavaluació* comporta la presa de consciència de l'alumne respecte el seu progrés en l'aprenentatge afavorint la seva implicació en el mateix.

L'*avaluació global* permet contemplar totes les dimensions curriculars: continguts, procediments i actituds.

D'altra banda, com a complement d'aquestes avaluacions, l'*avaluació final* aporta la informació del resultat del procés d'aprenentatge. En el cas dels estudis a distància, l'avaluació és exclusivament final i es porta a terme per una entitat externa.

Es contempla la possibilitat de constituir comissions d'avaluació quan en un ensenyament intervé més d'un mestre en el mateix grup.

Pel que fa a l'avaluació del CFA, aquesta es realitza en acabar cada trimestre i, especialment, a fi de curs. Els resultats quantitatius de l'avaluació així com els qualitius, es recullen a la memòria final i serveixen com a indicadors per a l'organització i millora de la tasca educativa.

3.4. COL·LABORACIÓ AMB ALTRES SECTORS DE LA COMUNITAT EDUCATIVA I ENTITATS EXTERNES

Pel que fa a la comunitat educativa, el nostre CFA està reconegut com a centre formador d'estudiants en pràctiques dels graus de mestre d'educació infantil i d'educació primària, i del màster de professorat d'educació secundària i batxillerat.

També es contempla la col·laboració amb altres CFAs en quant a intercanvi d'experiències i treball de projectes comuns, tant amb una participació dels alumnes com del personal docent.

Pel que fa a la col·laboració amb altres entitats, es planteja realitzar contactes externs per tal d'incorporar nous recursos (exposicions, xerrades, conferències,...) i divulgar, alhora, la nostra pràctica educativa per tal d'obrir el nostre CFA a l'exterior.

3.5. FORMACIÓ DE L'EQUIP DOCENT

El nostre centre s'acull a les possibilitats de formació permanent del personal docent proposades tant per l'administració pública com per iniciatives privades:

- Departament d'Ensenyament:
 - Activitats de formació i assessorament en centre.
 - Jornades educatives.
- Departament de Justícia:
 - Cursos i Jornades organitzades pel **Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.**
- Universitats.
- Entitats i organitzacions diverses.